

Karta ewidencyjna grobu wojennego

Gmina: ZBĄSZYŃ

Nr ewid.: 3015063_2_PW18

Rodzaj obiektu ¹	Nazwa obiektu	Miejscowość
GRÓB ZBIOROWY	GRÓB POWSTAŃCÓW WIELKOPOLSKICH	ZBĄSZYŃ
Zdjęcie – widok ogólny	Kategoria: Powstanie Wielkopolskie 1918-1919	
		<p>Adres wojew. / powiat / gmina WIELKOPOLSKIE / NOWOTOMYSKI / ZBĄSZYŃ</p> <p>ulica / lokalizacja opisowa CMENTARZ PARAFIALNY, UL. MOSTOWA, (na wysokości adresu ul. Mostowa 10a)</p> <p>Właściciel / zarządca terenu / działka nr Parafia rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej, ul. Senatorska 31, 64-360 Zbąszyń / 301506_4.0001.1050</p> <p>Kwaterna, rząd / ewent. lokalizacja opisowa, GPS W północno – wschodniej części cmentarza, na końcu alejki biegnącej na wprost od bocznego wejścia na cmentarz, na wysokości ul. Mostowej 10A GPS: 52°15'09.7"N 15°55'07.5"E (52.252681, 15.918750)</p> <p>Podstawowa informacja o pochowanych POWSTAŃCY WIELKOPOLSCY – Jan Wojtkowiak, Stanisław Cieślak, Katella, NN.</p> <p>Datowanie 1931 – pogrzeb, pomnik – 1935 r.</p> <p>Forma ochrony GRÓB WOJENNY</p> <p>Wymiary (szer., głęb., wys.) Rozmiary całości: szer. 261cm, gł. ok. 508cm; wysokość obramienia: od 19cm do 40cm, szer. 10cm; max. wysokość steli od fundamentu: 166cm, gr. od 21cm do 28cm; szczegóły w załączniku.</p> <p>Material Pomnik nagrobny murowany (sztuczny kamień), wnętrze granit, tworzywo sztuczne – krzyż powstańczy, tablice boczne granitowe, inskrypcyjna – szkło barwione w masie na czarno, medalion plakieta metalowa (brąz?)</p>
  		

¹ grób wojenny indywidualny/ ...zbiorowy/ kwaterna / grób rodzinny / pomnik / tablica / ...

Szkiec sytuacyjny		Opis obiektu i inskrypcje
 <p style="text-align: center; font-size: small;">Źródło podkladu dla szkicu: © autorzy OpenStreetMap</p>		<p>Grobowiec ujęty w uskokowe obramienie, niskie, akcentowane prostokątnymi słupkami, przechodzące na krótszej tylnej krawędzi w rodzaj ściany z wpisanim pośrodku krzyżem oraz tablice inskrypcyjne, ściana akcentowana słupami prostopadłościennymi.</p> <p>Na ścianie czarne tablice – po bokach z orłami bez korony, pośrodku inskrypcyjna, nad nią plakieta z głową Chrystusa, poniżej data – 1935.</p> <p>Treść inskrypcji:</p> <p style="text-align: center;"> Tu spoczywa czterech bojowników o niepodległość Polski ś.p. Wojtkowiak Jan, Cieślak Stanisław Katella i jeden nieznanego nazwiska, którzy w lutym 1919 r. polegli na polu chwały w walkach o wolność Ziemi Zachodnich. R.i.p. Związek Weteranów P.N.R.P. 1914/19 Koło Zbąszyń 1935 r. </p>
Stan zachowania i najważniejsze postulaty konserwatorskie	Bibliografia, źródła	Dane dot. osób pochowanych, okoliczności śmierci, pierwotnego miejsca pochówku; historia obiektu itp.
<p>1. stan b. dobry (VI 2017), należy dbać o drożność bocznych otworów umożliwiających odpływ wody z wewn. części pomnika.</p>	<ol style="list-style-type: none"> W. Olszewski, Ł. Jastrząb „<i>Lista strat Powstania Wielkopolskiego od 27 grudnia 1918 roku do 8 marca 1920 roku</i>”, Koszalin 2009, s. 94, 181, 446. P. Anders „<i>Miejsca pamięci Powstania Wielkopolskiego</i>”, Poznań 2010, s. 212 APP, zesp. 884 - Związek Powstańców Wielkopolskich w Poznaniu, sygn. 355 (Zbąszyń, powiat Nowy Tomysł - akta koła: Pismo Zarządu Koła Zbąszyń Związku Weteranów Powstań Narodowych R.P. z dnia 25 listopada 1935 r.) 	<p>29 XI 1931 r. uroczyste pochowano na zbąszyńskim cmentarzu parafii pw. Najświętszej Maryi Panny Wniebowziętej 4 powstańców, zmarłych w Sulechowie w niewoli i ekshumowanych z położonego wtedy po stronie niemieckiej Züllichau, dziś Sulechowa.</p> <p>A. Dane z tablicy na nagrobku: patrz treść inskrypcji.</p> <p>B. Dane z Listy Strat (Bibliografia poz. 1): - szer. Stanisław Cieślak, ur. 13 listopada 1893 r. w Dakowych Mokrych, 1 Opalenicka Kompania 3 Batalionu Grupy Zachód, zmarły 15 lutego 1919 r., - szer. Katella, zmarły 12 lutego 1919 r., - szer. Jan Wojtkowiak z Drużyny Kłębłowskiej, zmarły 12 lutego 1919 r. oraz nieznanymi powstańcami.</p> <p>Mogiła otrzymała pomnik nagrobny w 1935 r. z inicjatywy miejscowego Koła Związku Weteranów Powstań Narodowych R.P., które zorganizowało także sprowadzenie i pogrzeb szczątków powstańców. Początkowo planowano jedynie ogrodzenie mogiły, ze względu na brak środków finansowych. Po rozpatrzeniu kalkulacji Zarząd uchwalił 5 VII 1935 r. postawienie pomnika nagrobego. Zlecono wykonanie prac Michałowi Frankowskiemu ze Zbąszynia. Koszt budowy, określony na 530 zł, okazał się niewystarczający, ze względu na zbyt niską kalkulację wykonania plakiety z brązu oraz dwukrotne odlewanie tablicy szklanej i osiągnął kwotę 700 zł. Termin wykonania uległ przesunięciu z 15 X na 1 XI 1935 r. W dniu zakończenia prac, pomnik został poświęcony przez ks. dziekana Płotkę. Uroczystość miała charakter skromny. Odbiór protokolarny nastąpił 18 XI 1935 r., po usunięciu dostrzeżonych usterek. Środki finansowe na budowę pomnika pochodziły z funduszy Koła oraz ze środków przekazanych przez inne stowarzyszenia oraz Zarząd Okręgowy Związku Weteranów Powstań Narodowych RP w Poznaniu. Pierwotny pomnik, oprócz tablicy inskrypcyjnej odlanej ze szkła, ozdobiony był trzema plakietami z brązu. Plakieta po lewej przedstawiała Orła Białego, środkowa – wizerunek twarzy Chrystusa, a prawa – Krzyż Walecznych. Do dziś zachowała się plakieta z Chrystusem. Treść tablicy inskrypcyjnej nie uległa zmianie (być może jest oryginalna). Wnętrze mogiły, przy okazji remontu w roku 2015, przykryto płytami granitowymi, pośrodku których umieszczono, wykonane z tworzywa, duży wizerunek Wielkopolskiego Krzyża Powstańczego. Prace finansowano ze środków Wojewody Wielkopolskiego, Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa przy współpracy środowiska kibiców Lecha Poznań i Gminy Zbąszyń.</p>
	<p>Załączniki</p> <ol style="list-style-type: none"> Zdjęcia grobu i cmentarza – zdjęcia cyfrowe Szkic z wymiarami 	
<p>Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data, podpis): Adam S. Kaczmarek, fot.: Adam S. Kaczmarek, czerwiec 2017. / Aktualizacja Bartosz Biegała 19.11.2018 r.</p>		